

"הייתי ביישנית".
איילת ויעקבעל הבחה
● צילומים: עצמיים

פלייבק לדואט

יעקב דניאל ואיילת סולל דניאל, הורים לשתיים
מפרדס חנה, לא מסתפקים בניהול משותף של
תיאטרון הפלייבק "אקו" שמאפשר העלאת
סיפורים אישיים והצגתם בהשתתפות הקהל. איילת
מנחה קבוצת מבוגרים לתושבי הסביבה ובאחרונה
פתחה סדנת תיאטרון לנשים. יעקב שמטפל
בדרמה פתח קליניקה ובחופש הגדול יקיים
הדרכות הורים לקראת שנת הלימודים

ד עקב דניאל, בן 42 ואיילת סולל דניאל, בת 40, תושבי פרדס חנה, נשואים והורים לשתי בנות, עשו כל אחד בנפרד דרך ארוכה וייחור דית עד שהגיעו למה שהם עושים היום, ביחד ולחור: עבודה בתיאטרון פלייבק. הם מנהלים יחד את תיאטרון הפלייבק "אקו", כאשר כל אחד מהם מרחיב את התחום לעיסוקים נוספים, ולדבריהם היכולת שהובילה אותם לעשות זאת היא משותפת: ההקשבה. "יש לנו נטייה להקשיב טוב", מסבירה איילת, "אנחנו עוברים עם אנשים ומקשיבים למה שהם מספרים".

סיפור על הבמה

בתיאטרון הפלייבק, שהומצא בשנות ה-70, הצופים משתתפים באופן פעיל בהופעה כשהם מספרים סיפור. העיקרון הוא פשוט: צופים מוזמנים לספר סיפורים מחייהם, וכל סיפור אישי שצופה מספר מוצג עבורו על ידי השחקנים על הבמה. השחקנים נעים במרווח העדין בין נאמנות ורגישות למספר לבין הצגה מעמיקה של

התכנים, הגלויים והסמויים. הם משחקים באופן חופשי לחלוטין. הופעות של תיאטרון פלייבק מתקיימות מול קהל פתוח, או מול קהלים שונים כיד הדמיון, כמו חברים, מסיבות יום הולדת ובתי ספר.

יעקב ואיילת מסבירים כי בתהליך מביאים תחילה את האנשים לאווירה שבה הם נפתחים ומקשיבים למה שאדם אומר, וגם מעבר לדברים.

אחר כך מתחילים הסיפורים, כשכל מי שמעוניין מוזמן לשבת על הבמה, לצד יעקב ולספר את סיפורו. לאחר שמקשיבים לו, הוא זוכה לראות את סיפורו קודם עור וגידים לפניו

על הבמה. את כל זה עושים השחקנים במקום, תוך דילוג על התהליך המקובל בתיאטרון, של שינון טקסט ולימוד מעמיק של דמות. יעקב מסביר שמדובר בסוג של תהליך תרפויטי: "לא רק המספר עובר תהליך טיפולי, גם המציג מקבל הזמנה לעבור על עצמו דרך הסיפור שהוא מציג. המציג מוצא את עצמו מתמודד על הבמה עם תמות מרכזיות בחיים – יחסים, פרידות, משפחה, עבודה".

בחוגי הפלייבק, בהם נפגשת קבוצת אנשים באופן קבוע, המשתתפים מספרים סיפורים ומציגים אותם אחד עבור השני, נוצר תהליך ברמה אחרת. תרגילי המשחק, התנועה והאלתור

אנשים שמגיעים לקבוצה מתחברים אחד לשני בצורה מאוד עמוקה. החברים הכי טובים שלי שיחקו אתי בתיאטרון פלייבק. קבוצות נמצאות בתהליך של שנים, ואנשים עוברים שינויים מדהימים בחיים: שינויי מקצוע, שינויים בהשקפת חיים

עוזרים למשתתפים להשתחרר, להיפתח ולהתחבר בר לכישורים שהיו רדומים הרבה זמן, ומפתחים את היכולת של הפרט ליזום ולשתף פעולה. יעקב מספר: "זה משפיע על כל החיים, כי יש פרספקטיבה יותר רחבה. יש התחברות רגשית, כולם עוברים אותם דברים בערך והחמלה מתפתחת. מישו מוציא מועקה וסבל, רואה שהקשיבו לו וגם נתנו לו מראה.

במשך הזמן נוצר קשר חזק ומיוחד בין חברי הקבוצה. "זה מקום אינטימי וגם משחרר", ממשיך יעקב, "אנשים שמגיעים לקבוצה מתחברים אחד לשני בצורה מאוד עמוקה. החברים הכי טובים שלי שיחקו אתי בתיאטרון פלייבק. קבור צות נמצאות בתהליך במשך שנים, ואנשים עוברים שינויים מדהימים בחיים: שינויי מקצוע, שינויים בהשקפת חיים".

מתחברים בלי חילים

יעקב, מוותיקי תיאטרון הפלייבק בארץ, נמצא בתחום כבר כ-20 שנים; הוא ואיילת לת נפגשו לפני כ-12 שנים במפגשי

קונטקט אימפרוביזציה, שבהם נעשה שימוש תיאטרלי במגע, אלתור ותנועה, ואיילת התודעה דרכו לפלייבק. שניהם לא הגיעו לתחום תיאטרון הפלייבק מעולם התיאטרון הקונבנציונליהמקצועי, ושניהם מעידים על עצמם שלא התאפיינו בעבר במרחב חצנות ובביטחון עצמי. יעקב: "הייתי ביישן ולא יכולתי לדבר בפומבי. הגעתי לראשונה לתיאטרון פלייבק בבאר שבע, אחרי ששמעתי מידידה שהיא הולכת לשם, ועל הבמה יצא לי לבטא מגוון עצום של רגשות ומצבים".

איילת, בעלת תואר בפסיכולוגיה, הגיעה מכיוון אחר: "הייתי ביישנית ומעולם לא עסקתי בתיאטרון. לימדתי ריקודי בטן הוליסטיים במשך שנים. לאורך המסלול שלי בחיים עשיתי לעצמי מעברה רגשית במטרה להיות בקשר עם עצמי, עם העולם ועם אנשים, ועד שהגעתי לפלייבק, זה היה רק דרך התנועה. דרך יעקב הגעתי לאפשרות של קשר דרך מילים".

לדעתו של יעקב, רוב האנשים שמגיעים לתיאטרון שלו ושל איילת אינם רברנים ומרחצנים בחייהם.

יעקב מספר על התהליך שגרם לו להפוך את התחביב לדרך פרנסה: "הייתי תוכניתן בקבע, עברתי באינטל. למדתי מדעי המחשב ורציתי לתכנת הכי טוב שאפשר. באינטל קידמו אותי לתפקיד מנהל פרויקטים בארץ ובעולם, והרגשתי שאני מחובר בעיקר

ולעבד את חיייהם דרך הכלים האלה. למורים והורים אני מנסה לעזור להסתכל על הילדים בצורה נוספת. אני מטפל בילדים עם הפרעות קשב וריכוז. דרך מפגשים של אימפרוביזציה, שבהם צריך לדבר באופן ספונטני, המחנכת רואה ילד שהיה שתקן, חסר ביטחון ולא שיתף פעולה, פורח פתאום ומראה שהוא יודע לענות נכון".

יעקב ואיילת גם מלמדים יחד תוכנית שנתית בסמינר הקיבוצים, "הנחיית קבוצות בשיטת אקו". הם מלמדים אנשי חינוך ויועצים להשתמש בכלים שלהם להנחיית קבוצות, להוביל קבוצה לתהליכים ולשינויים חיוביים בחיים, ולחשוב על מה שחבריה עברו בצורה אחרת. הם עושים זאת ברוטציה: פעם יעקב ופעם איילת. פעם בשבוע הם עושים פלייבק להורים וילדים בתיאטרון הידית בפרדס חנה. כחוויה שמבטאת את רוח הפלייבק יותר מכל, יעקב מספר על פרויקט מופלא שנהג לעשות עם חבריו לתיאטרון, שבוע בשנה: "עלינו על מיניבוס והסתובבנו בארץ, ללא תמורה, במרכזי מצוקה: בתי כלא, מערות לנשים מוכות, פנימיות, בתי חולים, מרכזי גמילה. אלה גופים שאין להם אפשרות כלכלית להזמין מופע. חלקם נתנו לנו אוכל, חלקם לינה וחלקם רק חיוך. המסעות האלה היו הזדמנות לראות אנשים שלא יצא לי להכיר, ולהיות אמפתי – גם לגבר שמספר שהוא בכלא כי הרביץ לבני משפחתו. אם

הייתי תוכניתן בקבע ועבדתי באינטל. קידמו אותי לתפקיד מנהל פרויקטים בארץ ובעולם, והרגשתי שאני מחובר בעיקר למחשב וללחץ בעבודה, ולא לחיים. לימדתי ילדים עם תסמונת דאון, והרגשתי שזה נותן לי עולם ומלואו והשעות מול המחשב מרוקנות אותי. התחלתי להיעדר מהעבודה, נכנסתי למשבר. אינטל מימנו לי פסיכולוג שעודד אותי להתפטר

אהיה אמפתי ואראה לו את המקום שלו, אעשה שירות גדול לו ולדומים לו. בפלייבק אנחנו לא מבקרים ולא שופטים.

"על הבמה אנחנו מציגים לו את האכזריות שלו ממקום נקי, בלי שיפוטייות, והוא רואה את זה ופורץ בבכי, שואל את עצמו: 'ככה האכזריות שלי יוצאת החוצה?'. עכשיו, כשיש לנו ילדים, יותר קשה לארגן שבוע כזה".

הקיצ הקרוב, כך מסתבר, מבשר פעילי וות חרשות עבור בני הזוג. איילת מנחה קבוצת מבוגרים בעין שמר לתושבי הסביבה, היא פתחה באחרונה סדנת תיאטרון לנשים בפרדס חנה ותנחה בפסטיבל שאקטי מופע פלייבק לנשים.

יעקב פתח קליניקה לילדים, בני נוער ומבוגרים ויקיים בחודשי החופש הגדול מפגשים לילדים והדרכות הורים שיימשכו לתוך שנת הלימודים, במטרה לנצל את הקיץ כדי לעזור לילדים להתחזק ולבוא ממקום אחר לשנת הלימודים הבאה.

למחשב וללחץ בעבודה, ולא לחיים. כשהכרתי את איילת, הרגשתי שהלחץ מקשה עלי להתפנות לקשר.

"לימדתי ילדים עם תסמונת דאון, והרגשתי שזה נותן לי עולם ומלואו והשעות מול המחשב מרוקנות אותי. התחלתי להיעדר מהעבודה, נכנסתי למשבר. אינטל מימנו לי פסיכולוג שעודד אותי להתפטר. היום אני מבין שלא הייתי בתקשורת אמיתית עם המנהלים שלי. לא אמרתי להם שהתפקיד לא מתאים לי. היום אני מביא את סדנאות הפלייבק גם למקומות עבודה, כדי ליצור שם אווירה טובה יותר".

ילדים משתחררים

כיום יעקב מתפרנס, בנוסף לתיאטרון, כמטפל בדרמה ובכלים יצירתיים בבתי ספר ובקליניקה פרטית. "אני מנסה לגעת בילדים בבתי ספר בחודיה, ולגרום להם להשתחרר